

ЯВИЩЕ СИНОНІМІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА

Досліджено явище синонімії в англійській термінології водного господарства; подано класифікацію синонімів.

Ключові слова: синонімія термінів, терміни-дублети, термінологія.

Исследовано явление синонимии в английской терминологии водного хозяйства; приведена классификация синонимов.

Ключевые слова: синонимия терминов, термины-дубликаты, терминология.

The article deals with the problem of synonymy in English terminology of water management; the classification of synonyms is presented.

Key words: synonymy of terms, term-duplicates, terminology.

У даній час широко досліджуються галузеві термінологічні системи. Упорядкування та стандартизація термінів відносяться до провідних завдань вчених-термінологів. Розглядаються різноманітні проблеми спеціальної лексики, а серед них і явище синонімії, яке є одним із недоліків науково-технічної лексики. Термінам-синонімам присвячені праці таких дослідників, як І. Борисик, І.М. Кочан, А.В. Лагутіна, О.А. Мартиняк, М.П. Муравицька. Проте окремі термінологічні системи всеще недостатньо вивчені. Синонімія термінів водного господарства ще не була предметом наукового дослідження. Оскільки ця проблема є актуальною і потребує вивчення, метою нашої статті є аналіз явища синонімії в англійській термінології водного господарства.

Так, об'єктом дослідження є англійські терміни-синоніми водного господарства, а матеріалом послугувала вибірка із технічних словників [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7]. Розглядаються як однокомпонентні, так полікомпонентні одиниці.

Терміном-синонімом є варіативне найменування одного и того ж поняття у конкретній терміносистемі [8, 174]. До основних причин появи водогосподарських термінів-синонімів відносяться:

- поява нових понять та їх номінація;
- паралельне функціонування нових та застарілих термінів;
- відновлення застарілих термінів;
- співіснування запозичених та автохтонних термінів;
- паралельне вживання повних термінів та їх скорочень, абревіатур;
- паралельне використання термінів та їх дефініцій (дефінітивна синонімія)
- номінація одного і того ж поняття різними вченими, школами.

Синонімічні терміни можна класифікувати за:

- 1) наявністю або відсутністю семантичних відмінностей;
- 2) структурою термінів-синонімів;
- 3) морфологічною природою синонімічних термінів;

4) кількістю термінів, що належать до синонімічного ряду;

5) етимологією термінів-синонімів.

Так, семантичні синоніми поділяються на:

- абсолютні (повні) синоніми або терміни-дубленти (відсутні семантичні відмінності, усі значення є синонімічними): *water area – aquatory* («акваторія»), *aqueduct – bridge canal* («акведук»), *underground water – subsurface water* («підземні води»). Як правило такі синоніми виникають у результаті паралельного функціонування запозичених та автохтонних одиниць. Здебільшого це моносемічні терміни.

- відносні (неповні або часткові) синоніми (синонімічні лише в одному або кількох значеннях): *by-pass duct* («обвідний канал») – *by-pass pipeline* (має вузьке значення: «обвідний трубопровід»), *buoy* («буй, бакен, рятувальний круг») – *river beacon* («бакен»), *duct* («трубопровід, канал, протока») – *pipeline* («трубопровід»).

З погляду структури синонімічних одиниць виявлено паралельне вживання:

- однослівних термінів: *boring – drilling* («буріння»); *overflow – spillway – weir* («водозлив»);

- однослівного терміна й словосполучення: *boom – floating boom* («бон»), *watershed – drainage area* («водозбір»);

- термінів-словосполучень: *flooding limit – flooding boundary* («межа затоплення»), *subsurface drainage – subsoil drainage* («дренаж закритий»);

- терміна-словосполучення та його скороченої форми: *aqueduct bridge – aqueduct* («акведук»), *pipeline – pipe* («трубопровід»);

- терміна-словосполучення та його абревіатури: *Flood Zone – FZ* («зона затоплення»), *High Water – HW* («наводок»).

Найпоширенішими в досліджуваній термінології є синонімічні одиниці, що складаються тільки з термінів-слів або термінів-словосполучень.

За морфологічною природою водогосподарські терміни-синоніми поділяються на:

- іменникові синоніми: *abutment – heel* («п'ята»), *berth – pier* («причал»);

- прикметникові синоніми: *equalizing – balancing – compensating* («зрівняльний»);

- дієслівні синоніми: *sew – drain* («осушувати»).

Найбільш поширеними є іменникові синоніми.

Синонімічні ряди термінології водного господарства можуть складатися з:

- двох компонентів: *pool – reach* («б'єф»), *log chute – driftwood chute* («колодоспуск»);

- трьох компонентів: *biofilter – biological filter – trickling filter* («біофільтр»), *dam – weir – dike* («гребля»);

- чотирьох компонентів: *pier – bridge pier – intermediate bridge pier – bankseat* («бук (моста)»);

- п'яти компонентів: *pond – water reservoir – water basin – body of water – impoundment* («водойма»);

- **шести компонентів**: *water supply pipeline – water main – aqueduct – line – water passageway – watercourse* («водовід»).

З погляду етимології виявлено паралельне вживання:

- термінів іншомовного походження: *lock gate – sluice gate* («ворота шлюзу»), *sewage – irrigation* («зрошення»), *support – abutment* («опора»);

- запозиченого та автохтонного терміну: *water separation – water yield* («водовіддача»), *water course – water stream* («водотік»), *subsoil water – ground water* («зрунтові води»);

- автохтонних термінів: *pipeline – main* («трубопровід»), *pipe riser – standpipe* («стояк»), *stormwater – rainwater* («дощова вода»).

Багатьом термінологічним системам властива також варіативність. В англійській термінології водного господарства зустрічаються орфографічні та синтаксичні варіанти. Проблема орфографічної варіативності не є дуже актуальною, адже таких одиниць є дуже мало: *alluvion – alluvium* («алювій»). Проте терміни з різними типами граматичного зв'язку зустрічаються досить часто. До синтаксичних варіантів відносяться: *base level – baselevel* («базис ерозії»); *waterway – water-way – water way* («водотік»).

Отже, незважаючи на те, що наявність синонімів та варіантів свідчить про недосконалість термінологічної лексики, в терміносистемі водного господарства виявлено їх функціонування на рівні слів та словосполучень. Результати аналізу синонімічних термінів можна використати під час стандартизації лексики англійської водного господарства. У подальшому планується дослідити явища антономії у водогосподарській термінології.

ЛІТЕРАТУРА

1. Англо-руско-англійський Большой политехнический словарь Polyglossum. Ок. 1200000 терминов [Электронный ресурс] / [под ред. проф. В.В.Бутника]. – 26 020 535 байт. – ЭТС, издательство и Polyglossum \ Полигlossум. – Систем. треб.: Windows Xp/Vista/Win7(32/64) или MAC OS X (10.4;10.5,10.6). – Название с контейнера.
2. Англо-Русский Словарь по Гидротехнике (ок. 18 тыс. терминов) / сост. В.А.Владимиров и др.; под ред. Г. Игнатюка. – М.: Русский язык, 1983. – 294 с.
3. Англо-русский, русско-английский словарь по водоснабжению, водоотведению и охране вод / Л.М.Кулакова – М.: АВОК-ПРЕСС, 2007. – 184 с.
4. Гришин М. Технический словарь по плотинам / М.Гришин и др. – М.: Физматгиз, 1962. – 380 с.
5. Терминологический словарь по строительству на 12 языках / Е.В. Палагин, Е.Д. Волков, С.В. Гринёв и др. – М.: Русский язык, 1986. – 2953 с.
6. Dictionary of Water and Waste Management / Paul G Smith, John S. Scott. – 2nd ed. – Oxford: Butterworth-Heinemann, 2005. – 486 p.
7. NDWP Water Words Dictionary Index [Electronic Resource] / Gary A. Horton. – Nevada Division of Water Resources, 1999-08. – Mode of Access: <http://water.nv.gov/WaterPlanning/dict-1/ww-dictionary.pdf>.
8. Даниленко В.П. Русская терминология. Опыт лингвистического описания / В.П. Даниленко. – М.: Наука, 1977. – 246 с.